

תנועת הקיבוץ הדתי

ו' תמוז תש"ע 18.6.10

גיליון מס' 212

פרשת חוקת

מאת רחל קרן, קיבוץ עין הנצי"ב

בשבחי אי הוודאות

"זאת חוקת הפרה" – פרשת דיניה של פרה אדומה שמאפרה מכינים את מי החטאת כדי להיטהר מאבי אבות הטומאה – טומאת המת, מרובת סתירות: הכהן המכין את אפר הפרה – נטמא, ואילו האפר מטהר. פעולת ההזאה מטהרת את הטמא, אך מטמאת את הכהן המזה. ואף עצם טומאת המת מעוררת תמיהה, כי הרי זאת מצווה להתעסק במת, זה הוא "חסד של אמת"!, ועם זאת, כל המתעסק במת ובקבורתו – נטמא ולא יוכל לקרב אל המקדש עד שייטהר. במסכת סנהדרין (מ.) נמנית מצות פרה כאחת מן המצוות שנצטוונו עליהן במרה עוד קודם למתן תורה. הצורך להיטהר לאחר התעסקות במת נזכר תיכף ליציאת מצרים, ארץ שבה פולחן המתים הוא מהות הקיום הדתי, ובאה התורה ועוקרת אפשרות כזאת מן השורש על ידי הגדרת העיסוק במת כמרחיק מן הקודש. הדגשת טומאת המת היא חלק ממגמת התורה לעקור הידרשות לפולחנים מצויים ולטהר וליחד את עבודת ה'. אולם על דרך ההיטהרות - מצות פרה אדמה, על פרטיה הסותרים, נאמר: "...לפיכך כתב בה "חוקה" - גזרה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה" (רש"י בראשית הפרשה).

בהמשך הפרשה, אנו לומדים על אירוע מי מריבה המעורר תמיהה קשה: לא נאמר שמשו עבר עבירה, ולא נזכרת כל פעולה של אהרון, ואעפ"כ אומר ה': "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ". כל מפרשי התורה ולומדיה תוהים: מה היה החטא שחייב עונש קשה כל כך? נזכיר עיקרי הפירושים:

- משה שינה מן הציווי. הוא נצטוו לדבר ולא להכות. הדיבור הוא הפעולה הנעלה יותר. הנס היה מרשים יותר לו היה נעשה בהיעדר פעולה פיזית. ועוד, ב"ציות" הסלע לדיבור היתה אפשרות ללמד את בני ישראל, שאף הם מחוייבים לציית לדיבור. (רש"י ועוד)
- יש הרואים פגם בדברי משה "המן הסלע הזה נוציא לכם מים" – נוציא ולא (ה') יוציא! משה העביר את נקודת הכובד של פניית העם – במקום אל ה' המקבלת מענה מה', אליו, והוא כביכול נותן המענה.
- לפי הרמב"ם חטאו הגדול של משה הוא כעסו באומרו: "שמעו נא המורים". הכעס הוא מן המעלות הפחותות המונעות את הנבואה.

- אחרים אינם קושרים את הגזירה על משה ואהרון למי מריבה, אלא לקשר שבין מנהיג לעמו. כשם שהעם היוצא ממצרים לא זכה להיכנס לארץ, כך לא יזכו מנהיגיו – כי כשלון הדור הוא כשלון המנהיג.

קיימים פירושים נוספים, וכפי שכתב "אור החיים": "הנה כל העשרה דרכים אינם מוציאים אותנו ידי חובת האמת", ואכן, דעתנו לא נחה.

הרי התורה מזכירה את סיבת אי-כניסתם של משה ואהרון לארץ מספר פעמים בביטויים חריפים ביותר: בפרשתנו: "לא האמנתם בי להקדישני..." ושוב: "על אשר מריתם את פי למי מריבה". בדברים (לב נא): "על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל ... על אשר לא קידשתם אותי בתוך בני ישראל".

דברים קשים אלו נאמרים על מי שנאמר עליו מפי ה': "בכל ביתי נאמן הוא". "ולא קם נביא עוד בישראל אשר ידעו ה' פנים אל פנים"!
ושוב נותרנו עם אי הידיעה ואי הודאות. מה פשר הדבר?

נראה לי שעצם הדיון וההתעמקות, יחד עם אי הודאות לגבי הגעתנו להבנה אמיתית של הדברים, הם עיקר ה"רווח" מן הלימוד, הן בעוסקנו בענייני המצוות וטעמיהן – כדוגמת פרשת פרה אדומה, והן בהבנת אירועים מאז התורה ועד זמננו, שאיננו מגיעים לחקר פשרם ואמיתם. בחיינו ובלימודנו אנו עומדים מול שאלות קשות. עלינו לשאול את השאלות ולנסות להגיע להבנת המשמעות והפשר אך גם לדעת "שהאמת תורה דרכה". כי לא פעם אנו וגדולים מאיתנו לא נגיע לאמת הנהירה והברורה.

זהו הוא שבחה של אי הודאות: החיפוש המתמיד והעיסוק המתמיד בעומקם של דברי התורה, גם אם לא נדע אם הגענו לאמיתה – זאת חובתנו. "בקשת האמת" היא החובה הדתית.

**רחל קרן, חברת עין הנצי"ב. אם ל 3 וסבתא ל 2.
ר"מית במדרשת עין הנצי"ב.
לומדת לד"ר בחוג למגדר בבר – אילן**

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il